

“Els homicidis a Catalunya no han crescut en 10 anys”

bar a precisar la causa de la mort i les circumstàncies en què s'ha produït.

—I per a trobar-ne el responsable, l'ADN pot ser vital?

—Fem un treball conjunt amb la policia científica i amb homicidis. Hi ha tot un estudi complementari de la policia, extraordinàriament útil, que permet d'encaixar més peces del trencaclosques, i que haurà d'acabar de resoldre el jutge. L'ADN va començar a treballar-se a final dels anys 80, i fou una revolució científica de primer orde. Ens permet d'investigar la identitat d'una persona i també les restes que deixen més persones en un cos. Però si no sabem amb què comparar l'ADN que hem trobat, no serveix de res.

—Quan hi ha un crim, és força habitual que l'assassí sigui considerat pel seu entorn com una persona normal. Hi ha un perfil més o menys definit, d'assassí?

—Els perfils del clàssic psicòpata de vegades enganyen. Pot ser una persona normal, però que té una manera de ser que pot desembocar en un assassinat. Normalment són persones fredes que responen de forma totalment normal amb la gent que els coneix.

—I una vegada han comès el crim, l'actitud és la mateixa?

—Jo diria que encara són més freds i cínic. Alguns fins i tot reivindiquen la pena màxima per al suposat assassí, van a l'enterrament, són els més atents amb els familiars i s'erigeixen en els més afectats pel crim. Les persones enganyen molt.

—Les exploracions psicològiques permeten de detectar el risc que una persona repeteixi episodis de violència?

—Hi ha un seguit de tests psicològics que et permeten, juntament amb la història clínica, d'establir si una persona presenta més predisposició que una altra que es repeteixin episodis de violència.

—Com creieu que serà la criminalitat d'aquí a uns quants anys?

—És molt difícil de preveure. Amb la globalització ens entren persones de tot arreu que potser portaran noves formes de criminalitat. Però sí que és evident que hi ha xarxes de prostitució i xarxes de crim organitzat, per exemple de drogues. Si n'augmenta la presència, serà un factor de criminalitat que pot acabar fent créixer les situacions d'homicidi. Actualment, els nivells de criminalitat associats a aquests àmbits no són tan elevats com sembla.

—La presència de màfies fa que, automàticament, hi hagi més homicidis?

—A casa nostra hi ha màfies i grups de delinqüents organitzats amb tràfic de dones. Ara bé, això no ha donat lloc a crims organitzats ni ha fet créixer sobtadament la violència. Els darrers deu anys, a Catalunya ens mantenim en una línia constant pel que fa a homicidis.

—Quin és el crim que més impacte us ha causat en la vostra carrera professional?

—El del cos esquarterat de la Barceloneta. És un cas molt interessant, encara obert. També el cas de la Maria José, que la van matar per cobrar una assegurança de la sauna on treballava. Era prostituta en una sauna de Barcelona i va aparèixer a Gavà. El cas es va resoldre per una actuació policíaca excel·lent. També m'ha colpit molt trobar-me amb una criatura morta per maltractaments. És dramàtic, però és la nostra feina.

Gemma Aguilera

Quin atractiu té per a les màfies la costa mediterrània?

—En primer lloc, qualsevol lloc on es moguen grans sumes de diners té interès per a una màfia organitzada que, a més, vol estendre's a negocis convencionals (o que usa com a tapadora per a la neteja del capital que genera la part troncal, obertament delictiva, de les altres fonts d'ingressos). Si, a més de moure grans capitals, no hi ha un control estricte per part de les autoritats, ja tenim el camp adobat per a la implantació de les màfies. Espanya ha exercit des de fa més d'una dècada un efecte de crida sobre organitzacions criminals de mig món.

—Quina diferència hi ha entre la màfia russa i les màfies italianes, que també tenen molta presència a la costa mediterrània?

—Dins la denominació *màfia russa* hi ha moltes famílies i clans mafiosos, que, a voltes, no tenen relacions cordials. Els enfrontaments per quotes de poder són continus i els càstigs, brutals. Fins ací, són similars als grups mafiosos italians, però hi ha una diferència clau en el comportament cultural d'ambdós grups delictius: les organitzacions italianes tenen una història, una tradició al darrere que han de respectar. Les màfies procedents del món postsoviètic no tenen cap més passat que el propi; les regles es construeixen en el dia a dia. A més, la relació amb els voltants és completament distinta. A Itàlia, tot i l'enorme corrupció política, s'ha produït una reacció contra la criminalitat organitzada des de la judicatura, la policia i més instàncies de l'estat de dret que ha inspirat una presa de consciència democràtica de la societat civil. A Rússia, a penes si es pot parlar d'estat de dret; l'aparent poder del govern actual resta subordinat als *negocis* dubtosos que actuen com a màfies de l'estament militar.

—Parlem de l'estat espanyol. S'ha insinuat en moltes ocasions la presència de màfies russes a la Costa Blanca. Com hi arriben? I com hi actuen?

—Les màfies esclaves fa anys que són instal·lades a la Costa Blanca i a més llocs d'Espanya. Originalment, hi

EL TEMPS

“Les màfies esclaves controlen negocis, polítics, alcaldes i funcionaris”

José Sanmartín és director del curs sobre serveis d'intel·ligència a la Universitat d'Alacant, on és professor de ciència política i de l'administració. En aquesta entrevista parla de les connexions entre màfia internacional i corrupció local.

arribaren per a disposar d'una segona residència on poder passar l'estiu amb tranquil·litat i amb luxe, alhora que exploraven les oportunitats de negoci. No obstant això, van començar a fer-hi importants inversions, de tal manera que avui ja controlen segments significatius de l'economia valenciana i espanyola.

—**Quins són, a banda de l'urbanisme, aqueixos sectors econòmics?**

—Les màfies ja són integrades en sectors productius, com ara la gestió

del turisme, inversions financeres en empreses i borsa, a més de les activitats típicament il·legals, com ara tràfic de dones, narcotràfic, prostitució...

—**En instal·lar-se ací, les màfies russes actuen al marge de les dinàmiques empresarials autòctones o s'hi infiltraren?**

—A diferència d'algunes altres xarxes, les màfies esclaves han optat per la plena infiltració en les xarxes empresarials locals. A Espanya controlen no tan sols sectors de negoci, sinó

també alcaldes i més polítics, i nombrosos funcionaris que reben suborns. No obstant això —cosa important—, les màfies s'han estimat més de fer aquestes gestions a través d'intermediaris espanyols. D'ací ve que la infiltració en el món econòmic local siga tan necessària i útil, per a protegir els seus interessos.

—**Quina relació hi ha entre màfies i urbanisme?**

—Intensíssima. Ha estat el sector en què les màfies han fet més inversions, qualitativament i quantitativament. Però la màxima responsabilitat d'això la tenen les xarxes espanyoles de corrupció que prestaren els seus serveis als capitals d'origen delictiu que venien de fora d'Espanya. Les màfies actuen segons les pròpies dinàmiques, prou conegudes, però els *empresaris* i bancaris de passaport espanyol que realitzen les operacions de neteja de capital, compren polítics i funcionaris sense escrúpols en ajuntaments, governs autonòmics i més institucions.

—**El boom urbanístic que s'ha viscut a la Vega Baixa aquesta darrera dècada hauria estat possible sense capital rus?**

—Naturalment que hi ha hagut inversions russes a la Vega Baixa. Algunes, completament legals, de manera que no hi ha res a objectar. Benvinguts siguen els honrats turistes de Rússia que compleixen les lleis. Però també s'han fet fortes inversions de les màfies en llocs estratègics perfectament identificats, on la xarxa de corrupció és més assentada, els polítics locals completament corromputs i la justícia callada. A la Vega Baixa i la resta de la comunitat les màfies s'han valgut d'una xarxa de testaferrós que, en ocasions, ha estat directament *rellogada* dels sistemes tradicionals de corrupció que hi havia, per exemple, al sud d'Alacant.

—**Per tant, les màfies s'apropien les xarxes corruptes? No hi ha col·lisió entre elles?**

—No tan sols no hi ha col·lisió entre les xarxes tradicionals i les màfies, sinó que hi ha una completa col·lusió entre totes. A tots els corruptes espanyols, els interessaven els diners. Ni la moral ni la seguretat contra el terrorisme no

EL TEMPS

els preocupa gens ni mica. Les màfies, amb astúcia, prefereixen recolzar-se en aquestes xarxes corruptes abans que desposseir-les de la seua fisonomia espanyola. Així, pacten amb els *empresaris* que dirigeixen cadascuna de les xarxes perquè es netege el capital com sempre s'ha fet. Només que ara n'hi ha més quantitat. Per tant, es mantenen els intermediaris habituals per aconseguir, per exemple, les operacions de suborn i prevaricació davant qui corresponga. Les xarxes de corrupció política i urbanística tenen una jerarquia pròpia, que presta els serveis al millor postor.

—Les màfies russes s'instal·laren ací després de la desintegració de l'URSS. Com és possible que anys després s'haja fet tan poc per eradicar-ne la presència?

—No interessa. Els poders públics a Espanya no han fet allò que havien de fer contra el poder de les màfies i els seus aliats locals perquè la corrupció arriba fins a llocs elevats. En nombre, els corruptes no són tants, però es troben ben situats. Són ells, que paralitzen les investigacions, que fan fer més i més proves per, després, immobilitzar els assumptes. La solució no podrà venir mai des de dins dels poders públics, sinó de països molt afectats per la neteja de capital que es practica a Espanya. La feina impecable i rigorosa de diversos serveis d'intel·ligència estrangers demostra la connexió que hi ha a Espanya entre l'urbanisme salvatge, la corrupció po-

“Les màfies han ‘rellogat’ les xarxes de corrupció tradicionals del sud d'Alacant”

lítica, la neteja de capital i el finançament del terrorisme internacional. El nostre país és un forat negre per a la seguretat de tot occident.

—Hi ha hagut connivència amb les administracions públiques? S'han aclucat d'ulls conscientment?

—Connivència és poc. En alguns casos, autèntica complaença. Els funcionaris obeeixen ordres d'acord amb el principi de la jerarquia, però massa dirigents polítics de les administracions implicades fan un paper lamentable. A la major part dels casos, la connivència no és gratuïta. Ho tenim acreditat: des de suborns fins a regals en espècie, passant per un llarg reguitzell de favors i irregularitats.

—Quina relació hi ha entre màfies i corrupció política?

—Va començar com una relació, però en no pocs casos ja pot parlar-se d'autèntica subordinació. Alcaldes i regidors corruptes, i també funcionaris i més servidors públics o treballadors d'empreses que han cobrat diners negres, creuen que qui els paga són “els de sempre”, es a dir, persones conegu-

des, espanyols, que fan de mitjancers amb els *empresaris* que dirigeixen la respectiva xarxa de corrupció. Però això no passa. Qui realment paga és molt lluny, fora d'Espanya. Els corruptes espanyols ja són part operativa de la xarxa que finança el terrorisme internacional. Per tant, són enemics dels principals estats d'occident i els seus serveis d'intel·ligència.

—Aquest estiu va tenir lloc l'operació Troika a la Costa del Sol. Les operacions de la policia contra la màfia russa a la Costa Blanca, per contra, són més aviat escasses. Per què?

—A la Costa del Sol les operacions contra les màfies tampoc no són tan nombroses ni intenses com haurien de ser, però sí que és cert que a la Costa Blanca són menys que zero. Què passa perquè els policies i els jutges que serveixen l'estat de dret no puguin aconseguir les seues investigacions? És clar: algú no hi té interès. I aquest algú és dins, no fora, de l'estat. Per això la solució al problema ha de venir de fora d'Espanya, on els tentacles de la corrupció topen amb la força de sòlids estats democràtics.

—Es pot eradicar una màfia? Com es fa?

—Les màfies no es destrueixen als països d'acollida, es traslladen a uns altres. Si perden els suports que els presten les xarxes de corrupció immobiliària-política que patim a Espanya, amb seguretat una part important de la neteja de capital s'haurà de fer en una altra banda.

Quant a la metodologia per a eradicar una organització mafiosa, és matèria reservada. S'ha demostrat que les màfies russes són més intel·ligents que no els corruptes espanyols; si les organitzacions mafioses es troben pressionades per la intel·ligència i pels estats més poderosos, reconduiran les seues activitats, i reduiran la col·laboració amb la neteja de capital que nodreix el terrorisme. Tanmateix, les diverses xarxes corruptes espanyoles mantindran els llaços amb la neteja de capital i el finançament del terrorisme. Per tot això, la corrupció urbanística i política que hi ha a Espanya ja és un enemic mortal per a Occident.

Violeta Tena